

Jaarverslag 2020 Toezicht en Handhaving Kinderopvang

*Kinderopvang in een corona-jaar:
aanpassingsvermogen en kwaliteitsbehoud*

Jaarverslag 2020
Toezicht en Handhaving Kinderopvang
Enschede

Mei 2021
Team Kinderopvang, Afdeling Vergunnen
Gemeente Enschede

Samenvatting

De eerste twintig jaar van ons leven staan vooral in het teken van groei en ontwikkeling. Hoewel gedurende het hele leven sprake is van ontwikkeling, zijn veranderingen nooit zo uitgesproken en vinden ze niet zo snel plaats als in de kindertijd en adolescentie. In deze dynamische periode van 0-12 jaar brengt een deel van de kinderen - in meer of mindere mate - tijd door op een kinderdagverblijf, bij een gastouder of op een buitenschoolse opvang. De kwaliteit van de opvang in deze leeftijdsfase kan daarmee een belangrijke rol spelen in de (verdere) ontwikkeling.

Kinderopvang in een veilige omgeving en met een goed pedagogisch klimaat draagt bij aan een gezonde ontwikkeling van de (jonge) kinderen. Dagopvang of buitenschoolse opvang biedt hen daarnaast de mogelijkheid tot interactie (met leeftijdgenootjes) en het spelenderwijs kennismaken met sociale omgangsvormen en structuur.

In de Wet kinderopvang (Wko) en onderliggende regelgeving zijn kwaliteitseisen geformuleerd waar de kinderopvang aan moet voldoen om goede en veilige kinderopvang mogelijk te maken. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de naleving van deze kwaliteitseisen. Hiervoor is handhavingsbeleid vastgesteld. In opdracht van gemeenten voert de GGD het toezicht (de inspecties) uit en rapporteert hierover naar de (desbetreffende) gemeenten.

Goed toezicht op kwaliteit

Jaarlijks legt iedere gemeente verantwoording af over de uitgevoerde toezicht- en handhavingstaken in het kader van de Wet kinderopvang. De toezichtinformatie 2020 en de verlenging van de toegekende A-status door de Inspectie van het Onderwijs laat zien dat Enschede haar taken goed uitvoert.

Als gevolg van de corona-pandemie is dit jaar geen benchmark-informatie beschikbaar. Maar uit de benchmark-informatie over 2019 blijkt dat Enschede ten opzichte van gemeenten van vergelijkbare grootte vergelijkbaar of beter scoorde op de uitvoering van de wettelijke taken in kader van de Wet kinderopvang.

Ontwikkelingen 2020

Corona-pandemie en lockdown kinderopvang

De jaren 2018 en 2019 waren dynamisch door de stapsgewijze invoering van nieuwe kwaliteitseisen als gevolg van de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK). Het jaar 2020, zonder invoering van nieuwe (grootschalige) wettelijke eisen, zou naar verwachting tot een relatief rustiger jaar en consolidatie van de eerder doorgevoerde wijzigingen leiden. Echter de corona-pandemie met lockdown, noodopvang, herstartmomenten en de nieuwe (corona-)regels heeft opnieuw veel flexibiliteit gevraagd. Vooral van de houders en medewerkers in de kinderopvang is aanpassingsvermogen gevraagd, maar ook van de inspecteurs en gemeenten. Door gezamenlijke inzet en korte lijnen is de kwaliteit van de (nood)opvang desondanks geborgd. Wel heeft vooral de eerste lockdown ervoor gezorgd dat de wettelijke eis om jaarlijks alle ingeschreven kinderdagverblijven en locaties voor buitenschoolse opvang te inspecteren niet geheel is gehaald. In Enschede is alsnog 90% van de locaties geïnspecteerd. Waar nodig, is als gevolg van de corona-pandemie, de wijze van toezicht aangepast (voorstel is vastgesteld in de bestuurscommissie Publieke Gezondheid). Dit houdt in dat vanaf de zomer tot aan de 2^e lockdown half december 2020 de inspecties (en rapportages) zijn ingekort, vanuit het oogpunt van de RIVM-maatregelen (veiligheid) en om alsnog zoveel mogelijk locaties ter plaatse te kunnen bezoeken in 2020. Het bezoek aan de locaties is zo kort als mogelijk gehouden en de planning van de inspecties is geprioriteerd op basis van de risicoprofielen (mate van zorg over de kwaliteit) van de locaties. Het inkorten van de inspecties en rapportages is gerealiseerd door enkel de minimale te toetsen voorwaarden (met uitzondering van de pedagogische praktijk) te beoordelen. Tenzij het bezoek aan de locatie uiteraard aanleiding gaf voor een uitgebreidere inspectie of de toetsing van de pedagogische praktijk. Wanneer bij een eerdere inspectie sprake was van een overtreding(en) dan is dit alsnog wel meegenomen tijdens de (minimale) inspectie in 2020.

Intensivering gastouderopvang

Eind 2018 is door de VNG in samenwerking met het Rijk een landelijk advies opgesteld om de kwaliteit van gastouderopvang meer inzichtelijk te maken en dit type kinderopvang (verder) te professionaliseren. Hiervoor is ook een extra (structurele) bijdrage gestort in het gemeentefonds. In 2019 is de minimale steekproef van te inspecteren voorzieningen voor gastouderopvang dan ook verhoogd naar 38% (5% is wettelijk vereist). De inzet voor 2020 was te komen tot een inspectie van de helft van de voorzieningen voor gastouderopvang. Door de corona-pandemie en consequenties hiervan, is deze intensivering helaas niet gehaald, maar is de steekproef uitgekomen op 7% (iets boven de wettelijke minimale 5% steekproef). Ook is het - bij kinderopvanglocaties al gebruikelijke - onderzoek na registratie nog niet ingevoerd bij gastoudervoorzieningen als gevolg van de corona-pandemie. Voor 2021 zetten we alsnog in op de gewenste intensivering om meer inzicht te krijgen in de kwaliteit van de gastouderopvang.

Kinderopvang Enschede – aantal kindercentra en gastoudervoorzieningen

Het aantal locaties in Enschede waar kinderopvang wordt aangeboden is ten opzichte van 2019 licht afgenomen, evenals het totaal aantal kindplaatsen (-23) bij de kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang samen (resp. toename en afname). Naast nieuwe registraties en beëindigingen, hebben enkele bestaande locaties het aantal kindplaatsen aangepast en er zijn enkele locaties samengevoegd tot een nieuwe locatie. Het aantal kinderdagverblijven is gewijzigd van 64 op 31-12-2019 naar 60 op 31-12-2020 en het aantal locaties voor buitenschoolse opvang van 52 naar 50.

De daling van het totaal aantal gastoudervoorzieningen heeft doorgezet in 2020, gelijk aan de landelijke dalende trend. Het aantal gastoudervoorzieningen is in totaal afgenomen met 24, van 229 geregistreerde voorzieningen op 31-12-2019 naar 205 geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang op 31-12-2020. In de loop van 2020 zijn de twee in Enschede gevestigde gastouderbureaus overgenomen door gastouderbureaus buiten Enschede (waarbij ook de contracten van het merendeel van de al bij deze gastouderbureaus ingeschreven gastouders overgenomen zijn). Dit betekent dat er per 31-12-2020 geen gastouderbureaus in Enschede meer zijn gevestigd.

Handhaving

Ten opzichte van het totaal aantal geïnspecteerde kinderopvanglocaties is het aantal rapporten met het advies 'handhaven' in vergelijking met 2019 relatief iets toegenomen door een toename van deze rapporten bij de BSO's (1 op 6 à 7 inspecties naar 1 op 4 inspecties). Het (gemiddeld) aantal overtredingen in de rapporten met een handhavingsadvies is in 2020 bij kinderopvangcentra ook iets toegenomen. Voor de voorzieningen voor gastouderopvang is het aantal rapporten met het advies 'handhaven' (procentueel gezien) in vergelijking met 2019 juist afgenomen (met ca. 5%), terwijl het gemiddelde aantal overtredingen in deze rapporten ongeveer gelijk is gebleven (3 i.p.v. 4 overtredingen gemiddeld per inspectie met advies handhaven).

Het feit dat er in 2020 minder herstelaanbod is toegepast (waarvoor meerdere, algemene redenen aan te wijzen zijn, zoals het constateren van een type overtreding waarvoor herstelaanbod niet geschikt is), kan een van de verklaringen zijn van de (lichte) toename van het aantal rapporten met het advies handhaven bij de kinderopvanglocaties. Het toenemen van het gemiddeld aantal overtredingen per inspectie met advies handhaven lijkt vooral te verklaren uit (een) enkele locatie(s) waar ten tijde van de inspectie, nog voor de uitbraak van de corona-pandemie, sprake was van duidelijk meer overtredingen dan gemiddeld. De inspecties van de gastoudervoorzieningen zijn niet aangepast, er zijn enkel minder inspecties uitgevoerd dan gepland (maar wel iets boven het wettelijke minimum van 5%, nl. 7%). Gezien de lage steekproef (N=12) is het weinig zinvol hieruit conclusies te trekken.

Wanneer gekeken wordt naar het totaal aantal beoordeelde voorwaarden bij de inspecties en het deel van de beoordeelde voorwaarden dat wel voldoet aan de eisen, dan blijkt dat er in 2020 95,8% van de beoordeelde voorwaarden uit de Wet kinderopvang voldeed aan de eisen (ten opzicht van ca. 97% in 2019). Hoewel bij elke inspectie niet op alle voorwaarden uit de Wet kinderopvang getoetst is in kader van risico-gestuurd toezicht (minder intensieve controle waar dat kan, en meer waar dat moet) en gezien de benodigde aanpassingen in het toezicht in het kader van de corona-pandemie, kan wel de conclusie getrokken worden dat van hetgeen getoetst is, de kinderopvang die voorwaarden (zo goed als) op orde had. Een positief beeld!

Kortom, 2020 zou een relatief rustig jaar zijn qua nieuwe kwaliteitseisen en gericht op consolidatie van de eerder doorgevoerde wetswijzigingen in het kader van de IKK. Dit heeft echter door de corona-pandemie en de consequenties hiervan voor de kinderopvang anders uitpakkt, wat veel aanpassingsvermogen van de kinderopvangorganisaties en overige betrokkenen heeft gevergd. Juist in deze tijd is extra ingezet op korte lijntjes en informatie-uitwisseling tussen ouders, GGD en gemeente en is, op aangepaste wijze en zodra weer mogelijk, het toezicht voortgezet. Hoewel een vergelijking door de uitzonderlijke situatie in 2020 lastig is met 2019 komen uit de cijfers en achtergrond van de overtredingen geen grote wijzigingen t.o.v. voorgaande jaren naar voren. Enkel bij de BSO's is sprake geweest van een toename t.o.v. 2019 van het aantal rapporten met het advies handhaven. De kinderopvang voldeed in 2020 echter aan 95,8% van de beoordeelde (minimale) voorwaarden, wat een positief beeld geeft over de kwaliteit van de kinderopvang in Enschede. Gemeente Enschede heeft daarbij haar toezichthoudende taak op de kinderopvang op orde. Gezien de kwetsbare doelgroep en de belangrijke periode in het leven van (jonge) kinderen waarin zij opgevangen (kunnen) worden bij de professionele opvang, blijft het belangrijk om (pro-) actief de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang in Enschede te borgen en de huidige A-status te behouden. We doen via onze wijze van uitvoering van het toezicht en handhaving actief een bijdrage aan een goede en veilige ontwikkeling van jonge kinderen in een voor hen cruciale periode.

1. Inleiding

Vanaf 2015, na de economische crisis rond 2013, is het aantal kinderen dat opgevangen wordt in de professionele kinderopvang (weer) toegenomen (zie tabel in de afbeelding hieronder, uit de kwartaalrapportage 2020, t/m 3^e kwartaal, van Ministerie van SZW). In totaal bezoeken landelijk, in de verschillende type voorzieningen, rond de 814.000 kinderen de kinderopvang (d.d. 3^e kwartaal 2020). Dit is ongeveer 35% van alle 0-12 jarigen in Nederland (op basis cijfers CBS 2020, Statline).

De toename van het aantal kinderen op de kinderopvang, komt vooral door de toename van het aantal kinderen bij de kinderdagverblijven en de buitenschoolse opvang (BSO). Bij de kinderdagverblijven is in 2019 en 2020 ook het aantal uren per kind per maand toegenomen. Bij de BSO's neemt dit al jaren gestaag toe.

Binnen de kinderopvang is de gastouderopvang heel dynamisch. Het totaal aantal gastoudervoorzieningen neemt landelijk, en ook in Enschede, al een aantal jaren af. Hoewel echter het totaal aantal gastoudervoorzieningen afneemt, staan er tegenover het grotere deel aan beëindigingen ook veel nieuwe registraties. Uit de landelijke cijfers blijkt verder dat er binnen de gastouderopvang sinds 2015 enigszins sprake is van stabilisatie in aantal kinderen in de leeftijd van 0-3 jaar dat gebruik maakt van gastouderopvang (met qua uren een lichte toename), terwijl er een (relatief) sterke afname is in de opvang van kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar (ook enigszins qua uren opvang).

Tabel 1: Gemiddelde aantallen met kinderopvangtoeslag ^{1,2}								
	2016	2017	2018	Kw. 2 2019	Kw. 3 2019	geheel 2019	Kw. 2 2020	Kw. 3 2020
Aantal kinderen (x 1000)								
Totaal ³	674	726	785	831	816	825	842	814
Kinderdagcentra	266	292	327	345	337	343	347	339
Buitenschoolse opvang	308	336	366	396	391	394	410	394
Gastouderopvang 0- t/m 3-jarigen	62	65	64	65	63	64	62	60
Gastouderopvang 4- tot 12-jarigen	53	53	50	49	46	47	44	41
Uren per kind per maand								
Totaal	56,9	57,4	58,1	59,1	59,9	59,5	60,1	61,2
Kinderdagcentra	79,7	79,7	79,3	81,3	82,7	81,9	83,7	85,3
Buitenschoolse opvang	35,7	36,4	37,1	37,7	38,4	38,1	38,3	39,1
Gastouderopvang 0- t/m 3-jarigen	65,2	64,9	65,1	66,5	66,7	66,6	67,6	67,5
Gastouderopvang 4- tot 12-jarigen	38,8	37,6	36,9	36,6	37,1	36,8	36,5	36,7

Bron: Belastingdienst/Toeslagen, cijferbeeld oktober 2020, bewerking Ministerie van SZW

De opvang van kinderen in een kindercentrum of bij een gastouder speelt zich af tijdens een cruciale periode in de ontwikkeling van het kind. Kinderopvang draagt dan ook bij aan een goede en gezonde ontwikkeling van kinderen, ze kunnen spelenderwijs kennis maken met sociale omgangsvormen en structuur en gestimuleerd worden in hun taalontwikkeling. Gezien de kwetsbare doelgroep en de invloed die de kwaliteit van de eerste jaren van een kind op zijn of haar latere ontwikkeling heeft, is het aanbieden van kwalitatief goede kinderopvang voor onze jongste inwoners belangrijk.

1.1 Wet Kinderopvang

Met de komst van de Wet Kinderopvang (Wko, 2005), en daarop volgende wetswijzigingen zoals de Wet IKK (Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang), is het pedagogische belang van de kinderopvang steeds meer onderkend. Beleidsmatig is de insteek van kinderopvang van vooral een arbeidsmarktinstrument (jaren '90) veranderd naar steeds meer een volwaardige pedagogische en ontwikkelingsgerichte voorziening. Naast bovengenoemde kwantitatieve groei, is er ook sprake van kwalitatieve groei van de kinderopvang.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de registratie van alle voorzieningen van kinderopvang binnen hun gemeente in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Daarnaast zijn ze verantwoordelijk voor het

eerstelijns toezicht op en de handhaving van de naleving van de kwaliteitseisen zoals opgenomen in de Wet kinderopvang (Wko) en de daaronder vallende regelingen en besluiten, zoals het Besluit Basisvoorwaarden Kwaliteit Voorschoolse Educatie. De kwaliteitseisen in de Wko zijn erop gericht om goede en veilige kinderopvang mogelijk te maken.

Voor de uitvoering van het toezicht heeft de gemeente Enschede de directeur Publieke Gezondheid van de GGD Twente aangewezen als toezichthouder (waarna de inspecteurs kinderopvang van de GGD zijn gemachtigd voor uitvoeren van deze taak). De GGD Twente controleert via inspecties of de voorzieningen voor kinderopvang voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen en rapporteert hierover aan zowel de houders als gemeente Enschede. Wanneer een houder de kwaliteitseisen niet naleeft, treedt de gemeente handhavend op.

1.2 Verantwoording 2020 (toezichtinformatie)

Het college van B&W stelt jaarlijks voor 1 juli de toezichtinformatie vast over de toezicht- en handhavingstaken die de gemeente in het afgelopen jaar in het kader van de Wko heeft verricht. De toezichtinformatie is bedoeld als jaarverantwoording aan de Inspectie van het Onderwijs en gaat ter kennisgeving naar de gemeenteraad. De Inspectie van het Onderwijs oefent namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het tweedelijns toezicht op de kwaliteit uit.

De jaarlijkse verantwoording kinderopvang gebeurt sinds 2019 door invullen van de concept-jaarverantwoording via de website van de Inspectie van Onderwijs, met behulp van een landelijk gegenereerd format. Gezien de corona-pandemie en de gevolgen voor de kinderopvang, past de Inspectie maatwerk toe bij de beoordeling van de taakuitvoering in 2020. De keuzes en afspraken die gemeenten hebben gemaakt, en de onderbouwing daarvan, spelen bij dit maatwerk een belangrijke rol. Hierover leveren gemeenten informatie aan bij de Inspectie. Ter nadere toelichting van de gemaakte keuzes in Enschede (Twente) is in de toezichtinformatie tekstueel uitleg toegevoegd.

De toezichtinformatie zal dit jaar geen benchmarkgegevens bevatten. De reden hiervoor is dat de gevolgen van de uitbraak van het coronavirus in 2020 sterke verschillen per regio kenden. Het vergelijken van gegevens van individuele gemeenten met gegevens van gemeenten in dezelfde grootteklasse en gegevens op landelijk niveau is daardoor niet zinvol.

De toezichtinformatie bevat een overzicht van de aantallen nieuwe aanvragen, de uitgevoerde onderzoeken en handhavingstrajecten binnen de gemeente Enschede. Deze aantallen zijn gebaseerd op de gegevens vanuit de systemen Landelijk Register Kinderopvang (LRK) en de Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte (GIR) Handhaven en Inspecteren en worden door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) aangeleverd.

1.3 Jaarverslag toezicht en handhaving kinderopvang 2020

Ter aanvulling op de landelijk gegenereerde toezichtinformatie (jaarverantwoording) stelt het college van B&W een jaarverslag vast ter duiding van de aangeleverde cijfers. Dit jaarverslag geeft toelichting op hoe de gemeente Enschede haar wettelijke toezicht- en handhavingstaak met betrekking tot de kinderopvang heeft uitgevoerd en geeft aan welke ontwikkelingen er spelen rond toezicht en handhaving kinderopvang. Hoofdstuk 2 van dit jaarverslag geeft inzicht in het aantal locaties voor kinderopvang in Enschede en de resultaten van de door de gemeente Enschede uitgevoerde wettelijke taken op vlak van toezicht en handhaving Kinderopvang. Het gaat in op registratie (LRK), het tijdig afhandelen van aanvragen en de uitvoering van inspecties en handhaving.

In hoofdstuk 3 wordt het proces van toezicht en handhaving beschreven, en wordt ingegaan op het aantal geconstateerde overtredingen en de ingezette handhavingstrajecten in 2020.

Tot slot wordt in hoofdstuk 4 teruggekeken op ontwikkelingen uit het afgelopen jaar/jaren en worden (komende) ontwikkelingen belicht in relatie tot toezicht en handhaving kinderopvang.

De toezichtinformatie is als bijlage bij het jaarverslag gevoegd.

2. Wettelijke taken toezicht en handhaving

Uit de toezichtinformatie 2020 (bijlage) blijkt dat de gemeente Enschede voldoet aan de wettelijke taken op vlak van de juiste registervoering (LRK), het tijdig afhandelen van aanvragen en de uitvoering van handhaving bij de binnen de gemeente geregistreerde (of te registreren) locaties en voorzieningen voor kinderopvang. Als gevolg van de corona-pandemie en hieruit vloeiende consequenties (lockdown kinderopvang en RIVM-maatregelen) is echter niet de wettelijk vereiste 100% van de locaties geïnspecteerd maar 90%. Wel is voldaan aan de wettelijke eis voor inspectie van minimaal 5% van voorzieningen voor gastouderopvang (namelijk 7%).

2.1 Ontwikkelingen aantal voorzieningen

Het aanbod van kinderopvang is continu in beweging. Er openen nieuwe locaties, locaties sluiten of verhuizen. Maar ook samenvoegingen van locaties, uitbreiding met een ander type kinderopvang of de uitbreiding van het aantal kindplaatsen (door verbouwingen) leiden tot mutaties in het aanbod van kinderopvang. Het totaal aantal locaties waar kinderopvang aangeboden wordt in Enschede blijft desondanks sinds 2018 redelijk stabiel (zie tabel 2). Hoewel er eind december 2020 in totaal vier minder kinderdagverblijven zijn in vergelijking met eind 2019, is het totaal aantal kindplaatsen hier in 2020 echter toegenomen met 25 van 1970 naar 1995 kindplaatsen. Twee bestaande kinderdagverblijven zijn in 2020 samengevoegd met een andere bestaande locatie tot één kinderdagverblijf, en de overige twee kinderdagverblijven zijn gestopt (o.a. onvoldoende inschrijvingen).

Het aantal BSO-locaties is afgenomen van 52 naar 50 locaties, het aantal kindplaatsen bij de BSO is ook afgenomen met 48 van 1917 naar 1869 (er is echter eind 2020 een nieuwe BSO aangemeld en per 1-1-2021 geregistreerd, met 27 kindplaatsen). Van de 52 BSO-locaties, is één locatie na registratie toch niet gestart en één locatie is samengevoegd met een andere, al bestaande locatie in dezelfde buurt (ander adres). Verder is er een nieuwe BSO geregistreerd en gestart en is er één beëindigd.

Tabel 1 aantal voorzieningen kinderopvang Enschede

Opvangvorm	2017	2018	2019	2020
Kinderdagverblijf	70	63	64	60
Buitenschoolse Opvang	55	51	52	50
Gastoudervoorzieningen	325	268	229	205
Gastouderbureau	3	3	2	0

Bron: cijfers uit LRK/GIR, peildatum 31 december 2020

De daling van het aantal gastoudervoorzieningen heeft doorgezet in 2020. Dit is vergelijkbaar met de landelijke trend. Deze dalende trend is al in 2012 ingezet en zet tot nu toe door. Ten opzichte van vorig jaar en het jaar daarvoor wel met een lichtere afname.

Zoals in vorige jaarverslagen al genoemd kunnen mogelijke redenen voor de afname van het aantal gastoudervoorzieningen bijvoorbeeld de invoering van strengere eisen zijn (maar nog steeds minder eisen dan aan kindercentra), evenals de vergrijzing. Bij de invoering van professionele gastouderopvang, in 2010, zijn ook veel opa's/oma's gestart. Inmiddels is dit ca. 10 jaar geleden waardoor het kan zijn dat of de kleinkinderen een leeftijd bereikt hebben dat zij niet (meer) opgevangen hoeven te worden of de grootouders zelf beslissen de kleinkinderen niet meer (of niet meer professioneel) op te vangen. Relatief is er veel dynamiek binnen de gastouderopvang. Hoewel er meer beëindigingen van voorzieningen voor gastouderopvang zijn geweest, gezien het resultaat, staan daar in aantal wel ruim de helft aan nieuwe aanmeldingen tegenover. Zo zijn over het kalenderjaar 2020 37 nieuwe gastoudervoorzieningen geregistreerd na inspectie (tegenover 61 beëindigingen).

2.2 Registratie en tijdige afhandeling aanvragen

Het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) is een gedeeltelijk openbaar register, waarin alle voorzieningen voor kinderopvang staan geregistreerd. In het register worden door gemeenten gegevens verwerkt met het oog op raadpleging (houders en ouders), toezicht en handhaving (GGD en gemeenten) en kinderopvangtoeslag (Belastingdienst). De GGD geeft ook de inspectierapporten vrij ter publicatie in het register en de gemeentelijke handhavingsbesluiten worden hierin vastgelegd.

Een locatie wordt pas in het LRK geregistreerd na een onderzoek door de GGD en een positieve beschikking van de gemeente. Ouders kunnen alleen kinderopvangtoeslag aanvragen wanneer een locatie is geregistreerd in het LRK.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een juiste, volledige en actuele registratie van alle voorzieningen voor kinderopvang binnen hun gemeente, te weten kinderdagverblijven (KDV), buitenschoolse opvang (BSO), gastouderbureaus (GOB) en gastoudervoorzieningen (VGO). Zij zijn daarbij wettelijk verplicht om een aanvraag binnen 10 weken af te ronden. In 2020 heeft de gemeente Enschede 100% van de aanvragen binnen 10 weken afgerond, net als voorgaande jaren (zie tabel 2).

Tabel 2. Score toezichtinformatie Enschede 2020 t.o.v. 2019

Taak	Onderwerp	Enschede 2020 (%)	Enschede 2019 (%)
Registratie	Tijdig afhandelen aanvragen	100	100
Toezicht	Uitvoeren inspecties Kinderopvang	90 (als gevolg van de corona-pandemie)	100
Toezicht	Uitvoeren inspecties nieuwe gastoudervoorzieningen	100	100
Toezicht	Uitvoeren inspecties bij de bestaande gastoudervoorzieningen (min. 5%)	7 (als gevolg van de corona-pandemie)	37,9
Handhaving	Inzet handhaving	100	100

2.3 Uitvoeren wettelijke inspecties en handhaving

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om jaarlijks alle bestaande kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus binnen de gemeente te laten inspecteren (100%-eis).

Nieuwe kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus moeten zowel bij de aanvraag als ook na start exploitatie geïnspecteerd worden. Wanneer een nieuwe locatie aan de eisen voldoet, besluit het college van B&W om de voorziening op te nemen in het LRK.

Voor voorzieningen voor gastouderopvang gelden andere wettelijke inspectie-eisen. De gemeente moet wettelijk minimaal 5% van het totaal aan geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang inspecteren. Dit gebeurt jaarlijks steekproefsgewijs in afstemming tussen gemeente en GGD.

Bij nieuwe aanvragen voor een gastoudervoorziening is het wettelijk verplicht om voor aanvang van de exploitatie een inspectie uit te voeren om na te gaan of de voorziening aan de eisen van de Wko voldoet.

Enschede scoort in 2020, als gevolg van de corona-pandemie en RIVM-maatregelen (zoals de lock-down van de kinderopvang en de inzet van capaciteit GGD voor corona-testen), in geval van de wettelijk uit te voeren inspecties van locaties 90%. De jaarlijkse inspecties van alle bestaande kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus zijn bij 99 van de 110 kinderopvanglocaties – al dan niet aangepast - uitgevoerd. Verder zijn alle nieuwe voorzieningen voor gastouderopvang geïnspecteerd en ca. 7% (> 5% wettelijke eis) van de bestaande gastoudervoorzieningen. Wel zijn als gevolg van de corona-pandemie en de RIVM-maatregelen in een deel van 2020 de onderzoeken voor registratie bij gastoudervoorzieningen vanuit veiligheidsoverwegingen niet ter plaatse maar via beeldbellen uitgevoerd. Dit gezien het huiselijke karakter van gastouderopvang, minder mogelijkheid om voldoende afstand te bewaren tijdens de inspectie en het mogelijke besmettingsgevaar (huisgenoten) in relatie tot de actualiteit rond de besmettingscijfers. De gewenste verhoging naar 50% inspecties van de gastoudervoorzieningen* in 2020 is, als gevolg van de corona-pandemie en de prioriteit op het zoveel mogelijk behalen van de wettelijke 100%-eis voor inspecties van de kinderopvanglocaties, niet behaald. *De gewenste verhoging van de steekproef van inspecties op gastoudervoorzieningen hangt samen met de landelijke wens (en extra rijksbijdrage) en het landelijk advies van de VNG voor verdere professionalisering van de gastouderopvang (zie ook onder 4.5).

Voor de inzet van handhaving (100%) geldt dat we als gemeente Enschede hebben gehandhaafd als uit het toezicht door de GGD Twente bleek dat er sprake was van 1 of meer tekortkomingen en het advies handhaven is gegeven. Hieronder valt ook het beredeneerd niet handhaven. In twee rapporten met het advies handhaven is op resp. één en op drie van de overtreden voorwaarden geen handhavingsactie ondernomen (op de overige overtredingen binnen die rapporten wel). Er was dan bij ontvangst van het inspectierapport al sprake van herstel op de overtreden voorwaarde (na herstelaanbod door de toezichthouder) of er was maatwerk noodzakelijk (specifieke situatie). Zie ook de toezichtinformatie voor nadere toelichting.

3. Proces toezicht en handhaving Enschede

Het toezicht op de kinderopvang wordt, in opdracht van de gemeente Enschede, uitgevoerd door de GGD Twente. Zoals in hoofdstuk 2 beschreven, is het in 2020 – ondanks de corona-maatregelen – alsnog gelukt grotendeels te voldoen aan de wettelijke eisen omtrent de inspecties van kinderopvanglocaties en voorzieningen voor gastouderopvang. Alleen wat betreft de verplichte inspecties van alle kinderopvanglocaties (kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang) is 90% i.p.v. de verplichte 100% behaald.

De jaarlijkse inspecties van de kindercentra en gastouderbureaus vinden plaats op basis van (door de GGD vastgestelde) risicoprofielen, gebaseerd op eerdere inspectie(s). Het geeft een indicatie van het risico op toekomstige overtredingen (in hoeverre biedt men verantwoorde kinderopvang en blijft men dit bieden). De GGD inspecteert dus een locatie 'op maat': minder intensieve controle waar dat kan, en meer waar dat moet. In 2020 is als gevolg van de (achterstand door) de corona-pandemie en de RIVM-maatregelen getoetst conform het minimale risicoprofiel (met uitzondering van de pedagogische praktijk). Echter wanneer bij de vorige inspectie overtredingen waren, zijn deze voorwaarden ook geïnspecteerd. Ook als daar tijdens de inspectie aanleiding toe was, is de inspectie alsnog uitgebreider uitgevoerd. Gezien de opgelopen achterstand in 2020 door de afgekondigde lockdown als gevolg van de corona-pandemie, zijn de risicoprofielen wel als basis gebruikt voor de prioritering van de inspecties bij de kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang (de locaties waar de meeste zorg over was, zijn vooraan geplaatst op de planning).

Een uitzondering op het jaarlijkse inspectieregime bij kindercentra en gastouderbureaus vormen de voorzieningen voor gastouderopvang. Het percentage inspecties van gastoudervoorzieningen (wettelijk minimaal 5%) ligt veel lager dan de 100% inspecties van kindercentra en gastouderbureaus en de inspecties bestaan hier uit een vast aantal onderdelen (geen inspectie op basis van risicoprofielen). Gezien het volgens de wet relatief lage minimaal te inspecteren aantal gastoudervoorzieningen heeft Enschede in voorgaande jaren al, indien budgettair en plannings-technisch mogelijk, ingezet op meer inspecties om meer zicht op de kwaliteit van dit type kinderopvang te krijgen. Zo is in 2017 10,7% van de gastoudervoorzieningen geïnspecteerd, in 2018 ca. 6% en in 2019 37,9%. De forse toename in 2019 en de insteek om in 2020 50% van de voorzieningen voor gastouderopvang te inspecteren, hangt samen met de wens en financiële bijdrage vanuit het Rijk, evenals adviezen vanuit de VNG en GGD GHOR, om het toezicht op en (daarmee) de handhaving van de Wet kinderopvang binnen de gastouderopvang te intensiveren. Het doel is om door meer of vaker inspecties te doen meer zicht te krijgen op de kwaliteit van de gastouderopvang en daarbij de gastouderopvang verder te professionaliseren. In Hoofdstuk 4 wordt hier verder op ingegaan.

Naast de 'jaarlijkse' inspecties zijn er nog een aantal andere onderzoeken in het kader van toezicht en handhaving Kinderopvang:

- Onderzoek voor registratie, in geval van nieuwe aanvragen;
- Onderzoek na registratie, wettelijk vereist onderzoek (binnen 3 maanden) na registratie van een kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang en gastouderbureau in het LRK;
- Incidenteel onderzoek, naar aanleiding van een signaal;
- Nader onderzoek, in het kader van handhaving (toetsing).

3.1 Aantal rapporten met advies handhaven

Uit alle inspectieonderzoeken volgt een advies van de GGD, te weten 'geen handhaving' of een advies 'handhaving' als er sprake is van overtredingen. De GGD kan sinds de invoering van herstelaanbod per 2019 ook een overtreding al (laten) herstellen alvorens een definitief inspectierapport met advies naar de gemeente verstuurd wordt (de overtredingen worden wel beschreven in het rapport en zijn zichtbaar in het toezichtstelsel). In geval er herstelaanbod is geboden en aangenomen, en de overtreding hierna is hersteld, zal de GGD het advies 'niet handhaven' aangeven (i.v.m. herstel door herstelaanbod). Wanneer er echter sprake is van meerdere overtredingen en niet voor alle overtredingen herstelaanbod geboden kan worden (bijvoorbeeld omdat herstel niet binnen de voor herstelaanbod vastgelegde termijn kan plaatsvinden), wordt geen herstelaanbod geboden maar het advies handhaven aan de gemeente gegeven.

In tabel 3 (op volgende pagina) staan voor zowel 2019 als 2020 het totaal aantal geïnspecteerde locaties en voorzieningen voor kinderopvang, het aantal inspectierapporten waarin het advies handhaven is gegeven en het aantal overtredingen in deze rapporten (*NB: het peiljaar uit de toezichtinformatie is niet gelijk aan een kalenderjaar*).

In de tabel zijn dus niet het totaal aantal (rapporten met) geconstateerde overtredingen meegenomen, enkel die rapporten met overtredingen waarbij het advies aan gemeente 'handhaven' was. De overtredingen die zijn geconstateerd tijdens een inspectie maar via herstelaanbod al zijn hersteld (en gemeente het advies 'niet handhaven' heeft gekregen), zijn in deze tabel niet opgenomen.

Tabel 3. Aantal inspecties, aantal rapporten met advies handhaving en aantal overtredingen in deze rapporten

Opvangvorm	Aantal geïnspecteerd in kalenderjaar 2019 <i>(en peiljaar 2019)</i>		Aantal rapporten met advies handhaving *		Aantal overtredingen in rapporten met advies handhaving *		Aantal geïnspecteerd in kalenderjaar 2020 <i>(en peiljaar 2020)</i>		Aantal rapporten met advies handhaving *		Aantal overtredingen in rapporten met advies handhaving *	
	2019				2020							
Kinderdagverblijf	64	(77)	12	26	54 v.d. 60	(48)	8	30				
Buitenschoolse Opvang	51	(68)	10	28	45 v.d. 50	(28)	7	38				
Voorziening gastouderopvang	72	(54)	8	35	12	(33)	4	11				
Gastouderbureau	2	(nvt)	0	0	0	(nvt)	0	0				

Bron: controlelijsten DUO, gebaseerd op gegevens uit LRK/GIR (*peiljaar 2019 en peiljaar 2020)

Bij kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang is het aantal rapporten met overtredingen en het advies 'handhaven' door de GGD t.o.v. het aantal uitgevoerde inspecties in het peiljaar relatief gezien in (het peiljaar) 2020 iets toegenomen (ca. 5,5%). Bij de kinderdagverblijven is deze verhouding inspecties t.o.v. aantal rapporten met overtredingen (en advies handhaving) vrijwel gelijk gebleven, maar bij de buitenschoolse opvang is de verhouding rapporten met overtredingen t.o.v. het aantal inspecties toegenomen van ca. 1 op de 6 à 7 naar 1 op de 4 (inspecties leverde een rapport op met (een) overtreding(en) en advies handhaving).

Het totaal aantal overtredingen waarvoor het advies 'handhaven' is gegeven is bij beide soorten kinderopvang ten opzichte van het peiljaar 2019 iets toegenomen. Die toename lijkt grotendeels te verklaren door een enkele uitschieter qua overtredingen op een (enkele) locatie(s).

De toename van het aantal rapporten met het advies handhaven kan mogelijk deels verklaard worden uit de constatering dat er (ook relatief gezien) voor minder overtredingen herstelaanbod is toegepast in 2020 dan in 2019 (22% t.o.v. 50%). Dit betekent dat in deze inspecties dan alsnog het advies handhaven is gegeven in het rapport. Of er wel of geen herstelaanbod wordt toegepast kan van meerdere factoren afhankelijk zijn, de type overtredingen, de hersteltermijn, het aantal en combinatie van overtredingen (of voor alle overtredingen herstelaanbod is toe te passen) en of er sprake is van recidive. Daarbij zou het kunnen zijn dat in het peiljaar 2020 (oktober 2019/oktober 2020) door de prioritering van de inspecties (die inspecties eerst uitvoeren waarbij meer zorg is over de kwaliteit) juist de inspecties meetellen van die locaties waar (meer) zorg was over de kwaliteit in tegenstelling tot wanneer die locaties evenredig verdeeld zijn over het jaar. Tenslotte zou het kunnen dat de houders mogelijk de tijd en aandacht/focus door de gevolgen van corona logischerwijs hebben moeten verdelen c.q. prioriteren, waardoor bepaalde punten wellicht niet (tijdig) zijn opgepakt.

We zien bij de voorzieningen voor gastouderopvang dat het aantal rapporten met het advies 'handhaven' ten opzichte van het aantal uitgevoerde inspecties in hetzelfde peiljaar relatief gezien in 2020 iets is afgenomen, van ca. 16% naar ca. 12%. Het aantal overtredingen per rapport is (gemiddeld) ook licht afgenomen. Echter gezien het lage aantal uitgevoerde inspecties (N=12), is er uit de aantallen geen (onderbouwde) conclusie te trekken.

In 2020 zijn de 2 in Enschede gevestigde gastouderbureaus overgenomen door gastouderbureaus die elders gevestigd zijn in Twente. Zij zijn dan ook niet meer geïnspecteerd in 2020.

Kortom, de gastoudervoorzieningen buiten beschouwing latend, zijn er in 2020 iets meer rapporten met overtredingen geweest waarvoor het advies handhaven is gegeven.

Uit de toezichtinformatie (tabel 1) blijkt dat er in totaal sprake was van 97 overtredingen bij de kinderopvang (kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en voorzieningen voor gastouderopvang), waarvan bij 19 overtredingen sprake was van aangeboden herstelaanbod (*NB: bij voorzieningen voor gastouderopvang is t/m 2020 herstelaanbod nog niet toegepast*). Als je de 97 geconstateerde overtredingen zet tegenover de 2.331 getoetste voorwaarden tijdens de inspecties, betekent dit andersom dat ca. 95,8% van de getoetste voorwaarden in orde waren, een mooie constatering! Deze 96% komt

overeen met de 97% van vorig jaar. Bij de kinderopvanglocaties (kinderdagverblijven en BSO's) is in ca. 22% van de geconstateerde overtredingen herstelaanbod aangeboden (en aangenomen), in ongeveer de overige 78% van de gevallen is het advies handhaven gegeven en heeft de gemeente gehandhaafd (waaronder ook bij 4 overtredingen beredeneerd niet gehandhaafd).

3.2 Aard van de geconstateerde overtredingen

De aard van de geconstateerde overtredingen - waarop door de gemeente is gehandhaafd - verschillen soms per type kinderopvang, maar liggen bij de kinderdagverblijven en BSO's voornamelijk in die domeinen waar per 2018 (en 2019) door de Wet IKK en door de komst van het PRK (Persoonsregister kinderopvang) nieuwe eisen gelden.

- Bij zowel de *kinderdagverblijven* als de *buitenschoolse opvang* zijn de meeste tekortkomingen (*het gaat dan per onderwerp om max. 10 overtredingen uit alle inspecties in peiljaar 2020*) waarop het advies handhaven is gegeven, geconstateerd in de eisen rondom (een beschrijving in) het pedagogisch beleidsplan en het Veiligheids- en gezondheidsbeleid. Bij de kinderdagverblijven specifiek betreft het daarnaast ook overtredingen van de eisen rondom de Verklaring omtrent Gedrag (tijdige inschrijving en koppeling in het Persoonsregister kinderopvang van zowel middels een dienstverband aanwezige medewerkers alsook van overige structureel aanwezigen in de kinderopvang) en op vlak van de (personeels-)eisen aan de VVE (voorschoolse educatie).
- Bij *gastoudervoorzieningen* zijn de meeste tekortkomingen geconstateerd op het vlak van het bekend zijn met de (werkwijze rondom) de meldcode Kindermishandeling en het compleet/actueel zijn van het pedagogische beleidsplan. *NB: gezien het lage aantal inspecties (12 VGO's zijn geïnspecteerd uit de steekproef) zijn conclusies echter weinig zinvol te trekken.*

Los van de rapporten van inspecties bij gastoudervoorzieningen (en eventueel gastouderbureaus) die in Enschede zijn gevestigd, ontvangen gemeenten ook overzichtlijsten van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) waaruit mogelijke overtredingen naar voren komen op vlak van de verplichte inschrijving in het personenregister Kinderopvang (PRK) van huisgenoten en de koppeling van deze huisgenoten in het PRK aan het gastouderbureau (binnen of buiten Enschede). Op basis van deze lijsten is in 2020 zeven keer een overtreding bij VGO's en/of gastouderbureaus geconstateerd, waarop vervolgens is gehandhaafd door het uitsturen van een voornemen aanwijzing of waarschuwing. Op basis hiervan zijn de overtredingen vervolgens hersteld.

3.3 Handhaving

In 2020 is naar aanleiding van de ontvangen inspectierapporten van de GGD Twente met het advies 'handhaving' in alle gevallen handhaving ingezet. Binnen twee opgestarte handhavingstrajecten gericht op meerdere overtredingen, is op resp. één en drie geconstateerde overtredingen beredeneerd geen specifieke handhavingsactie (meer) ingezet.

Bij kindercentra is in ruim een vijfde van de gevallen (nl. 19 van de 86 overtredingen) handhaving ingezet door de GGD in de vorm van een herstelaanbod. In de overige 78% van de overtredingen bestond de handhaving door de gemeente voor het overgrote deel uit het geven van een waarschuwing of een aanwijzing en – bij vier overtredingen – het beredeneerd niet handhaven.

Bij de voorzieningen voor gastouderopvang is, in geval het advies handhaven was, gehandhaafd met het geven van een aanwijzing.

De specifieke toelichting op de vier overtredingen waarin beredeneerd niet is gehandhaafd is terug te vinden in de toezichtinformatie (bijlage). Samenvattend betreft het een overtreding die na ontvangst van het inspectierapport bij de gemeente, na herstelaanbod door de GGD-toezichthouder, (toch) al hersteld was, en een drietal overtredingen op één locatie waar sprake was van een dusdanige specifieke situatie dat maatwerk noodzakelijk was.

3.4 A-status gemeente Enschede

De Inspectie van het Onderwijs beoordeelt of de gemeenten hun taken en verantwoordelijkheden op het gebied van toezicht op - en handhaving van - de naleving van de kwaliteitseisen kinderopvang goed vervullen (tweedelijns toezicht). Aan de hand van deze beoordeling krijgen gemeenten een status toegewezen: status A, B of C. Gemeenten met een status A (de hoogste status) voeren de wettelijke taken goed uit. Zij voldoen aan de wettelijke minimeisen voor uitvoering van het toezicht en handhaving van kinderopvang. Gemeenten die de taken niet of onvoldoende naleven, maar meewerken aan verbetering krijgen een B-status. Gemeenten met een C-status voeren niet alleen de wettelijke minimeisen niet of onvoldoende uit, maar werken ook onvoldoende mee aan de verbetering hiervan.

Gemeente Enschede is sinds 2012 beoordeeld met een **A-status**. De Inspectie van het Onderwijs heeft in 2021 wederom geoordeeld dat Enschede, op basis van de ingediende verantwoording-informatie over het kalenderjaar 2019, goed toezicht houdt op de kwaliteit van kinderopvang en heeft daarom de zogenaamde A-status verlengd.

4. Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de belangrijkste landelijke ontwikkelingen die in (directe) relatie staan tot de (wettelijke) gemeentelijke taken rond toezicht en handhaving van de kinderopvang. Ook komt de lokale invulling van het toezicht in 2020 aan bod.

Het Rijk gebruikt o.a. de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK) als bron van kennis en input voor het beleid rond kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang. Daarnaast voert o.a. de Inspectie van het Onderwijs regelmatig thema-onderzoeken uit. Als gevolg van corona zijn er in 2020 geen reguliere kwaliteitsmetingen uitgevoerd, echter de Landelijke Kwaliteitsmonitor 2017-2019 laat zien dat de kwaliteit van de kinderopvang de afgelopen jaren steeds verder is gestegen. Dit betreft, sinds 2012, vooral de kwaliteit binnen de kinderdagverblijven. De kwaliteit van de opvang binnen de buitenschoolse opvang is grotendeels stabiel gebleven. De grootste kwaliteitsstijging betreft de aspecten die te maken hebben met emotionele kwaliteit, zoals de sfeer op de groep en de sensitiviteit van pedagogisch medewerkers. Internationaal neemt Nederland nu een topositie in. Nederland scoort goed op de algehele kwaliteit en kent relatief weinig kwaliteitsverschillen tussen de groepen. Het niveau is vergelijkbaar of hoger dan in landen als Denemarken, België, de VS, Engeland en Portugal.

Het ondersteunen en stimuleren van de brede ontwikkeling van kinderen blijkt echter nog steeds een aandachtspunt. Hoewel de educatieve kwaliteit is gestegen, blijft deze gemiddeld genomen aan de lage kant. Voor de buitenschoolse opvang wordt door de onderzoekers van de LKK aangegeven dat er meer doorontwikkeling wenselijk is om te bepalen wat er nodig en wenselijk is voor deze sector (welk aanbod kan/moet er gedaan worden, welke kwaliteitsaspecten zijn het belangrijkste voor kinderen, welke functie moet/kan deze opvang dienen etc.) alvorens er nagedacht kan worden over wat er nodig is om de kwaliteitsslag te maken zoals ook bij de kinderdagverblijven is gemaakt.

Binnen de gastouderopvang lijken de scores over het algemeen op die van de kinderopvanglocaties, maar zijn er grotere onderlinge verschillen in kwaliteit te zien. Naar aanleiding van de LKK-rapportage heeft de Inspectie van onderwijs een thema-onderzoek uitgevoerd naar het toezicht op de gastouderopvang. Gekeken is hoe het toezicht op de gastouderopvang wordt uitgevoerd, wat de betrokkenen uit het veld van de huidige toezichtssystematiek vinden en op welke punten het toezicht verbeterd zou moeten worden. De belangrijkste uitkomsten zijn terug te vinden onder 4.5.

Gevolgen van de corona-pandemie voor (het toezicht en handhaving op) de kinderopvang

Als gevolg van de uitbraak van corona (COVID-19) en de daaruit voortvloeiende opschaling van de GGD zijn medio maart 2020 de reguliere werkzaamheden van de inspecteurs kinderopvang bij GGD Twente stilgelegd. Daarnaast legden de corona-maatregelen de kinderopvang voor een lange periode stil (lockdown). Medewerkers van de afdeling inspectie zijn ingezet bij de corona aanpak van GGD Twente. Vanaf medio mei 2020 is de reguliere kinderopvang weer geopend (tot half december). Met bestuurlijke instemming (bestuurscommissie Publieke gezondheid) is gestart met een aangepaste werkwijze voor het toezicht, waarbij het accent is gelegd op het uitvoeren van de wettelijke 5% gastouderinspecties en het streven om 89% van de kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus per gemeente in Twente te bezoeken. In Enschede is uiteindelijk 7% van de gastoudervoorzieningen geïnspecteerd en 90% van de kinderopvanglocaties. De belangrijkste aanpassingen in het toezicht betroffen de jaarlijkse inspecties (voor de rest van 2020) namelijk:

1. Bij de jaarlijkse inspecties zijn uiteraard de RIVM-maatregelen in acht genomen (1,5m afstand, alleen inspectie van toezichthouder zonder gezondheidsklachten, geen handen geven etc).
2. Als gevolg van de RIVM-maatregelen zijn de jaarlijkse inspecties op de locatie/voorziening, waar mogelijk en met behoud van de kwaliteit van de inspecties, verkort door de controle van documenten evenals het interview met de medewerkers/locatieleider achteraf telefonisch of digitaal uit te voeren.
3. Gekozen is om de inspecties te prioriteren op basis van de risicoprofielen van de locaties (mate van zorg over kwaliteit) en het bezoek aan de locatie/voorziening evenals de rapportages in te korten door geen observatie van de pedagogische praktijk uit te voeren tenzij de situatie ter plaatse hiertoe aanleiding gaf. Dit naar inschatting van de toezichthouder die de sfeer of signalen op de locatie of voorziening oppikt.
4. Bij de jaarlijkse inspecties is bij de locaties waar vorig jaar (of jaren) sprake was van meerdere of herhaalde overtredingen, de inspectie ingevuld conform de verkorte inspectie maar aangevuld met de toetsing van die onderdelen waarop in de voorgaande inspectie sprake was van een overtreding.
5. De inspecties (steekproef) bij de voorzieningen voor gastouderopvang vonden aangekondigd plaats (maar wel zo kort mogelijk van tevoren).

De invulling van de overige onderzoeken zijn ongewijzigd gebleven, met inachtneming RIVM-voorschriften en met beeldbellen – indien nodig – als mogelijkheid.

4.1 Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang in werking

Op 1 januari 2018 is de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK) in werking getreden. De invoering van de bijbehorende uitgewerkte kwaliteitseisen gebeurt stapsgewijs. Per 1 januari 2018 en 1 januari 2019 zijn nieuwe eisen in werking getreden en per 1 januari 2023 zouden de laatste eisen vanuit de IKK gaan gelden. Echter de aanpak van het coronavirus heeft op het ministerie van SZW en in het werkveld veel tijd en aandacht in beslag genomen en het doen van onderzoek (naar de effecten van de invoering van de nieuwe eisen) is door de tijdelijke sluiting van de sector bemoeilijkt. Besloten is daarom om de invoering van de laatste eisen vanuit de IKK in te laten gaan per 2025 (i.p.v. per 2023). Per 2019 zijn de onderstaande kwaliteitseisen in werking getreden, zie tabel.

Tabel 5 Invoering kwaliteitseisen IKK per 1-1-2019

Thema	Toelichting
Beroepskracht-kindratio (BKR)	Invoeren van nieuwe eisen en rekenregels, om beter aan te sluiten bij de ontwikkelingsfasen van kinderen

Inhoud:

Het maximaal aantal baby's van 0 jaar per pedagogisch medewerker gaat omlaag. Deze gaat van 1 pedagogisch medewerker op 4 nuljarigen naar 1 pedagogisch medewerker op 3 nuljarigen.

De pedagogisch medewerker heeft hierdoor meer tijd en aandacht voor kinderen in het eerste levensjaar. Dat heeft invloed op de groepssamenstelling en de maximale groeps-

Inhoud:

8 Voor kinderen van 7 jaar en ouder gaat het maximaal aantal 2 kinderen per pedagogisch medewerker omhoog. Deze gaat 0 van 1 op 10 kinderen naar 1 pedagogisch medewerker op 12 kinderen. Voor groepen met kinderen van 4 tot 13 jaar gaat het maximaal aantal kinderen per pedagogisch medewerker naar 11.

Deze wijziging kan gevolgen hebben voor de groepssamenstelling en de maximale groeps-grootte.

Inhoud:

Voor de berekening van de BKR bij combinatiegroepen van dagopvang en buitenschoolse opvang wordt een kind van 4 jaar en ouder beschouwd als een kind van 3 jaar. Deze wijziging kan gevolgen hebben voor de groepssamenstelling.

Thema	Toelichting
Inzet pedagogisch beleidsmedewerker	Invoeren van de aanwezigheid van een pedagogisch beleidsmedewerker voor een minimaal aantal uren op jaarbasis t.b.v. de coaching op de werkvloer van pedagogisch medewerkers en ontwikkelen pedagogisch beleid

Inhoud:

Voortaan coacht een pedagogisch beleidsmedewerker de pedagogisch medewerkers bij de dagelijkse werkzaamheden. Iedere pedagogisch medewerker wordt jaarlijks gecoacht. Per fulltime formatieplaats wordt minimaal 10 uur coaching per jaar berekend. De verdeling van het totaal aantal uren over de medewerkers is maatwerk. Daarnaast houdt de pedagogisch beleidsmedewerker zich ook bezig met de ontwikkeling van pedagogisch beleid. Per kindercentrum wordt minimaal 50 uur per jaar berekend. De verdeling van het totaal aantal uren over de kindercentra is maatwerk.

Per 2025 worden eisen doorgevoerd betreffende het minimale taalniveau van pedagogisch medewerkers en aanvullende scholingseisen voor werken met baby's.

Via metingen in het kader van de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang wordt de invoering van de IKK-eisen geëvalueerd. In verband met het niet kunnen uitvoeren van de reguliere metingen in 2020 (zijnde de laatste meting van in totaal 4 metingen rondom de invoering van de IKK), als gevolg van corona, heeft de minister de evaluatie van de Wet IKK uitgesteld. Dit betekent dat (pas) vóór 1 januari 2023 een verslag volgt over de doeltreffendheid en de effecten van de Wet IKK in de praktijk.

4.2 Invoering landelijke werkwijze Herstelaanbod – per 2021 ook binnen gastouderopvang

Met de komst van de landelijke werkwijze Herstelaanbod is in Enschede, mede gezien de positieve resultaten uit de eigen pilot met herstelafspraken (sinds 2015), besloten om per 1 januari 2019 ook aan te sluiten bij de landelijke werkwijze van Herstelaanbod. Eind 2019 is in regionaal verband de invoering van de werkwijze Herstelaanbod geëvalueerd en besloten de werkwijze voort te zetten. Met Herstelaanbod voor locaties voor kinderopvang kan er sneller actie ondernomen worden op geconstateerde overtredingen, omdat de toezichthouder al ten tijde van de inspectie hierover afspraken kan maken met de houder. Dit maakt dat er korte lijntjes zijn en er meteen toelichting gegeven kan worden over de te nemen maatregelen. Tegelijkertijd wordt de uitkomst van het Herstelaanbod meegenomen in de definitieve rapportage van het inspectiebezoek (en in het digitale toezichts-systeem) en bij het advies aan de gemeente. Dit betekent dat de gemeente in de meeste gevallen dat er Herstelaanbod geboden kan worden (en dit is aangenomen en herstel ook heeft plaatsgevonden), niet meer formeel hoeft te handhaven en ook niet apart een nader onderzoek hoeft te laten uitvoeren.

Landelijk is het advies afgegeven om ook binnen de gastouderopvang (VGO's) de werkwijze Herstelaanbod in te voeren, ter vervanging en aanvulling op de hier bestaande werkwijze Overleg&overreding (deze werkwijze was met name gericht op kleine, praktische overtredingen die snel te herstellen zijn, zoals bijvoorbeeld het ontbreken van rookmelders of een traphekje o.i.d.). Na regionale afstemming is het advies gegeven aan de Twentse gemeenten om per januari 2021 ook binnen gastouderopvang over te gaan op de werkwijze Herstelaanbod.

De voordelen van Herstelaanbod binnen kinderopvanglocaties zullen ook gelden binnen de gastouderopvang, alhoewel de winst qua herstellijd minder groot zal zijn omdat het herstel van geconstateerde overtredingen met de hier al bestaande werkwijze Overleg&overreding ook al met korte lijntjes en op korte termijn mogelijk was. Echter de werkwijze Herstelaanbod biedt meer ruimte (het is bij meer type overtredingen mogelijk) om afspraken te maken tussen toezichthouder en gastouder over herstel van geconstateerde overtredingen. Tevens is de toepassing van herstelafspraken beter zichtbaar in het digitale toezicht-systeem. Tenslotte vergroot deze stap ook de uniformiteit tussen toezicht op kinderopvanglocaties en gastouderopvang.

4.3 Nadere regels VVE

In Enschede zijn, aanvullend op de eisen vanuit de Wet Kinderopvang, afspraken gemaakt met kinderopvangorganisaties en de koepels voor primair onderwijs om te komen tot een effectieve inzet van Voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE). VVE is een belangrijk instrument gericht op peuters (en kleuters) om te voorkomen dat zij met een taalachterstand aan het basisonderwijs beginnen. Deze afspraken, middels subsidie ingevoerd, liepen vooruit op een aantal van de inmiddels doorgevoerde wijzigingen in de Wko (Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie). Een voorbeeld is de inmiddels wettelijke eis dat kinderen in de leeftijdscategorie van 2,5 tot 4 jaar met een VVE-indicatie minimaal 960 uur aanbod krijgen (wettelijke ingangsdatum 1 augustus 2020). Hiermee is een groot deel van de eerder bovenwettelijke gesubsidieerde afspraken opgenomen in het reguliere toezicht- en handavingsproces kinderopvang, uitgevoerd door de medewerkers Toezicht&handhaving kinderopvang binnen Vergunnen.

De locaties waar VVE wordt aangeboden (waarvoor de houder subsidie ontvangt), worden – na aanmelding – ingeschreven als VVE-locatie in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Op basis hiervan voert de GGD het toezicht uit, zowel op de wettelijke VVE-eisen als de aanvullende eisen uit de subsidieverordening VVE Enschede. Een VVE-geregistreerde locatie moet -ongeacht of er op dat moment VVE-kinderen op de locatie opgevangen worden- voldoen aan de wettelijke VVE-basisvoorwaarden. Uitgangspunt hiervoor is dat de als VVE- geregistreerde locatie te allen tijde VVE aanbiedt c.q. kan aanbieden (conform de eisen). Mochten er voor langere tijd geen VVE-kinderen opgevangen worden op de desbetreffende locatie, dan kan de locatie - op eigen verzoek - uiteraard de VVE-registratie uit het LRK laten verwijderen.

Voor aanvullende afspraken welke bovenwettelijk zijn (gebleven), geldt de subsidieverordening VVE en dienen de houders de verplichtingen die dit met zich meebrengt na te komen. Mocht dit niet het geval zijn, kan gekort worden op de subsidie. Het toezicht op de eisen uit de subsidieverordening wordt ook uitgevoerd (meegenomen bij inspecties) door de GGD Twente, maar apart gerapporteerd aan de gemeente. In 2020 zijn er geen overtredingen op eisen uit de subsidieverordening geconstateerd. In 2019 was dit ook niet het geval en in 2018 was er 1 locatie met overtredingen op de bovenwettelijke eisen.

4.4 Streng aan de Poort en vaststelling nieuw handhavingsbeleid

Vanaf 2017 is een start gemaakt met de landelijke werkwijze 'Streng aan de Poort'. Dit houdt in dat de toezichthouder (GGD) intensief onderzoekt en controleert en dat de gemeente streng is bij het nemen van een besluit tot registratie. Het doel is dat de houder direct vanaf het moment van registratie in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) verantwoorde kinderopvang biedt. Het gezamenlijk optrekken tussen toezicht (GGD) en handhaving (gemeente) is van belang voor een meerwaarde van deze aanpak.

Naast de al gezette stappen in voorgaande jaren is de werkwijze Streng aan de Poort in 2020 ook opgenomen in het vastgestelde nieuwe handhavingsbeleid (d.d. 23 juni 2020). Als gemeente willen we de werkwijze zodanig invullen dat er met een breder perspectief en in samenhang gekeken wordt naar de betekenis van verantwoorde kinderopvang. Het voldoen aan veiligheidseisen vanuit ruimtelijke regelgeving, voordat een aanvraag tot registratie wordt gedaan, is een voorbeeld van een aspect waarop we als gemeente willen sturen. Met de opname en toelichting op onze aanpak van de werkwijze Streng aan de Poort in ons handhavingsbeleid laten we zien dat we als gemeente belang hechten aan het vooraf in brede zin sturen op de kwaliteit van nieuw te registreren kinderopvangvoorzieningen.

De interne verhuizing, per januari 2020, van de medewerkers Handhaving Wet Kinderopvang naar het cluster Omgeving en Recht heeft ook praktisch gezorgd voor kortere lijnen met collega's van Vergunnen en Handhaving Bouwen en Milieu. Daarnaast zijn (hernieuwde) werkafspraken opgesteld tussen bovengenoemde expertises (incl. de Brandweer) om gezamenlijk deze werkwijze uit te (kunnen) voeren. Wanneer er een casus speelt rond kinderopvang, vindt er dan ook standaard onderlinge afstemming plaats over het voldoen aan zowel ruimtelijke wet- en regelgeving als aan de Wet kinderopvang. Is er sprake van een nieuwe kinderopvanglocatie, dan wordt, met het oog op verantwoorde kinderopvang, veiligheid en stabiliteit, de aanvrager (houder kinderopvang) geadviseerd eerst te voldoen aan overige relevante wet- en regelgeving, alvorens de aanvraag tot registratie in te dienen. Zo dragen we eraan bij dat de geregistreerde kinderopvanglocatie niet alleen verantwoorde kinderopvang volgens de Wet kinderopvang biedt, maar ook voldoet aan overige relevante wet- en regelgeving. Zeker wanneer dit directe consequenties heeft voor de veiligheid van de kinderen (denk aan veiligheidseisen vanuit de Omgevingswet). Vanuit het oogpunt van ouders een logische werkwijze. Ook voor houders maakt dit het gehele proces, in het licht van werken als één gemeente (samenwerken buiten ieders expertise en de verschillende geldende wetten), overzichtelijker.

De houders van kinderopvangorganisaties zijn via een mailing op de hoogte gebracht van de opname van de werkwijze Streng aan de Poort in het handhavingsbeleid. Ook is de gemeentelijke website aangepast, waardoor de bekendheid met Streng aan de Poort verder vergroot is.

Op 23 juni 2020 is het nieuwe handhavingsbeleid vastgesteld. Aanleiding hiervoor waren, naast bovengenoemde werkwijze, de in 2019 doorgevoerde wetswijzigingen in het kader van de wet IKK en de invoering van de werkwijze Herstelaanbod. Gekozen is om, op basis van het door de VNG opgestelde voorbeeld, in het handhavingsbeleid uitgebreider de rollen binnen het toezicht en handhaving van de Wet kinderopvang te beschrijven en zo meer inzicht te geven in het proces en de manier van werken binnen toezicht en handhaving. Tegelijkertijd is het afwegingsmodel bij het handhavingsbeleid, gezien de nieuwe wettelijke eisen, aangepast, evenals de berekening van eventuele sancties (nu gebaseerd op de grootte van de organisaties).

4.5 Afspraken toezicht – intensivering op gastouderopvang en uitgebreide toetsing na meermaals minimaal toezicht

Vanaf 2019 is ingezet op meer (jaarlijkse) inspecties bij de gastouderopvang, om meer inzicht te krijgen in de kwaliteit van deze opvang alsook ter verdere verhoging van de kwaliteit door meer contactmomenten met de toezichthouders via de inspecties. Uit het onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs van (april) 2020 naar het toezicht op de gastouderopvang kwam namelijk o.a. de grote variatie in kwaliteit binnen de gastoudervoorzieningen naar voren.

In 2020 is daarnaast (opnieuw) ingezet op enige variatie in het type inspectie bij de kinderopvanglocaties door die locaties die al drie jaren een groen risicoprofiel hadden, in 2020 uitgebreid(er) te inspecteren.

Gastouder inspecties 2020 – terugkoppeling

Met de verzamelbrief kinderopvang van 1 juli 2020 heeft de staatssecretaris de Tweede Kamer het thema-onderzoek 'Toezicht op gastouderopvang' aangeboden. Dit onderzoek is uitgevoerd door de Inspectie van het Onderwijs (IvO) en geeft antwoord op de vraag in hoeverre de huidige toezichtssystematiek de kwaliteit van de gastouderopvang voldoende borgt en wat de rol van de gastouderbureaus is hierin.

Landelijk loopt al enkele jaren een discussie over de risico's van het solitaire karakter van de gastouderopvang in combinatie met de huidige toezichtssystematiek: het wettelijk minimale percentage (van 5%) te inspecteren voorzieningen voor gastouderopvang, het huidige toezichtkader en de kwaliteitsbewaking door gastouderbureaus en het beperkte zicht hierop. Het onderzoek laat zien dat deze zorgen gerechtvaardigd zijn. Er zijn aanbevelingen gedaan om het toezichtkader te evalueren, het toezicht te intensiveren – aanvullend op de intensivering die in 2019 al in gang is gezet – en het toezicht slimmer in te richten. Daarnaast beveelt de inspectie aan om de positie van gastouderbureaus te versterken, zodat zij beter de kwaliteitsbewaking kunnen verzorgen.

Tezamen met de uitkomsten van de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang 2019, heeft dit geleid tot het starten van een landelijke verkenning naar verbetering van de kwaliteit van de gastouderopvang en van de borging van het toezicht en de handhaving. De landelijke verkenning naar mogelijke verbetermaatregelen wordt ingezet op drie sporen: Het versterken van toezicht, het verbeteren van de begeleiding van gastouders door de gastouderbureaus en de professionalisering van de gastouderopvang.

Per 2020 heeft het Rijk besloten om (aanvullend op de extra bijdrage per 2019, in verband met de landelijke tekorten bij gemeenten op toezicht&handhaving kinderopvang) de bijdrage voor gemeenten voor toezicht&handhaving kinderopvang structureel te verhogen. Een deel hiervan is bestemd voor deze versterking van het toezicht op de gastouderopvang.

Vooruitlopend op de landelijke verkenning hebben we in Enschede, met deze bijdrage en op grond van de uitkomsten van het onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs, in 2020 in Enschede ingezet op een steekproef van 50% van de gastoudervoorzieningen om te inspecteren (in 2019 is 37,9% geïnspecteerd). Het doel is om zo meer inzicht te krijgen in de kwaliteit van de gastouderopvang in en ook aan de hand van de inspecties en waar nodig herstellende handhaving de kwaliteit te verhogen (tevens ligt dit meer in lijn met de jaarlijkse inspecties van 100% van de kinderopvang-locaties).

Helaas is het door de corona-pandemie niet gelukt om de beoogde 50% van de gastoudervoorzieningen te inspecteren. De inzet van de GGD Twente was (ook) nodig op corona-gerelateerde activiteiten (testen o.a.) en de prioriteit is gelegd bij het behalen van de wettelijke inspecties van de kinderopvanglocaties (inhalen van de achterstand op de jaarlijkse inspecties van alle kinderopvanglocaties) en de minimale wettelijke steekproef van 5% van de gastoudervoorzieningen. Daarbij waren huisbezoeken bij gastouders in eerste instantie niet wenselijk (actuele besmettingscijfers i.r.t. de opvang in huiselijke sfeer). Rond mei zijn incidentele en nadere onderzoeken weer opgestart, evenals onderzoeken voor registratie. Deze zijn bij voorzieningen voor gastouderopvang, indien noodzakelijk via videobellen (afhankelijk van actuele situatie corona) uitgevoerd (merendeels was er sprake van een al geregistreerde (bekende) gastouder of aanvraag voor noodopvang). De (jaarlijkse) inspecties voor de steekproef van gastoudervoorzieningen zijn ter plaatse uitgevoerd zodra (weer) mogelijk. Er is uiteindelijk 7% (meer dan 5% wettelijke eis) van de gastoudervoorzieningen geïnspecteerd.

Gastouderinspecties 2021 – afspraken

Mogelijk volgen er, afhankelijk van de uitkomsten van de landelijke verkenning naar verbetering van de kwaliteit van de gastouderopvang en verbetering van de borging van het toezicht en de handhaving, wijzigingen in wet- en regelgeving. Er is een landelijk projectteam gestart gericht op dit onderwerp die op de drie eerder genoemde sporen verdere stappen gaat zetten. Daarop vooruitlopend wordt voor 2021, overeenkomstig al de bedoeling was in 2020, ingezet op een steekproef van 50% van de gastoudervoorzieningen in Enschede. Daarbij zal de GGD Twente ook, in het kader van verdere intensivering en professionalisering van de gastouderopvang, per 2021 bij nieuwe voorzieningen voor gastouderopvang starten met een zogenaamd eerstejaaronderzoek. Dit is een standaard onderzoek binnen een bepaalde termijn na registratie en start van de opvang, zoals dit bij kinderopvanglocaties wettelijk al verplicht is. Dit om meteen al vanaf de start van de voorziening voor gastouderopvang het belang van de kwaliteit van de opvang te benadrukken en relatief kort na de start de praktijksituatie te toetsen. Uiteraard zal de realisatie van deze intensivering in de gastouderopvang, gezien de huidige situatie omtrent corona, (opnieuw) mede afhangen van de verdere ontwikkelingen rondom corona(-maatregelen).

Tenslotte zal, in aansluiting op de bij kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus al succesvol ingevoerde werkwijze Herstelaanbod, per 2021 ook Herstelaanbod toegepast worden bij voorzieningen voor gastouderopvang. Hiermee volgen we de landelijke aanbeveling om Herstelaanbod bij

alle kinderopvang toe te passen en wordt daarbij de uniformiteit in toezicht vergroot tussen de kinderopvang en gastouderopvang.

Inspecties kindercentra (incl. gastouderbureaus) 2020 – terugkoppeling

Zoals aan het begin van dit hoofdstuk beschreven, is als gevolg van de corona-uitbraak en de consequenties hiervan (capaciteit GGD, lockdown kinderopvang, RIVM-maatregelen) niet de wettelijke 100% van te inspecteren kinderopvanglocaties behaald. Desondanks is door aanpassing van de inspecties (conform vastgesteld voorstel in de Bestuurscommissie Publieke gezondheid) in Enschede alsnog 90% van de locaties bezocht en zijn de elf in 2020 niet bezochte locaties (kinderdagverblijven en BSO's) bovenaan de planning geplaatst voor inspectie in 2021.

Als gevolg van de corona-pandemie is de extra kwaliteitsslag, middels de uitgebreide toetsing van al een aantal jaren minimaal getoetste locaties, ook niet gerealiseerd. In 2020 zijn 3 van de 21 locaties die de afgelopen drie jaar (2017, 2018 en 2019) op basis van hun risicoprofiel minimaal getoetst waren, uitgebreid getoetst (nog voor de lockdown). Door de consequenties van de corona-pandemie en de genomen maatregelen is per half 2020 besloten om prioriteit te leggen bij het inspecteren van zoveel mogelijk locaties (wettelijke eis 100%) en mede als gevolg daarvan (en de RIVM-maatregelen) ingezet op het verkorten van inspecties. Het uitvoeren van uitgebreide(re) inspecties (bij locaties met al drie keer een groen risico-profiel) is hierdoor dan ook niet gerealiseerd.

Twee locaties die als gevolg van deze afspraak, voor de uitbraak van de corona-pandemie, wel uitgebreid geïnspecteerd zijn, voldeden aan de getoetste eisen. Bij de derde locatie die uitgebreid getoetst is (na aantal jaren minimale toetsing) was sprake van een hoog aantal overtredingen. Of het merendeel van deze overtredingen ook aan het licht waren gekomen met de minimale toetsing, is niet met zekerheid te zeggen. Wel is de verwachting dat er na een aantal jaren minimale toetsing en positieve inspectierapporten wellicht de focus in de breedte op alle geldende eisen wat afneemt. In dat kader verdient het de voorkeur om – indien mogelijk - na een aantal jaren van minimale toetsing van een locatie (op basis risicoprofiel) een uitgebreide(re) toetsing uit te laten voeren. Het geeft een completer beeld en stimuleert om aan alle eisen te blijven voldoen. De mogelijke invoering van flexibele inspecties (binnen de minimale toetsing meer kunnen variëren in welke eisen getoetst moeten worden), zie ook verderop in dit hoofdstuk, draagt hier ook aan bij.

Inspecties kindercentra (incl. gastouderbureaus) 2021 – afspraken

Ook voor 2021 is uiteraard de doelstelling om conform de wettelijke eis alle kindercentra (en eventuele nieuwe gastouderbureaus) te inspecteren. Met de GGD is verder afgesproken om de kwaliteitsslag die in 2020 niet is gelukt, namelijk het uitgebreid toetsen van die locaties die de afgelopen drie (of vier) jaar op basis van hun risicoprofiel minimaal geïnspecteerd zijn, in 2021 alsnog uit te voeren. Het gaat hierbij om ca. 32 locaties. We laten de uitvoering echter wel afhangen van de situatie in 2021 omtrent corona, en de consequenties voor de mogelijkheden (in het toezicht) maar ook van de impact hiervan op de kinderopvanglocaties. Alle overige geregistreerde locaties worden geïnspecteerd conform het door de GGD - op basis van de laatste inspectie - bepaalde risicoprofiel.

4.6 Overige ontwikkelingen 2022 e.v.

Flexibilisering inspecties

Momenteel zijn VNG, SZW, IvHO en GGD GHOR Nederland met elkaar in gesprek over de wenselijkheid om de huidige verplichte set (minimale) toezichtitems grotendeels los te laten. De genoemde partijen bereiden een advies voor onder welke voorwaarden deze 'flexibilisering' van het toezicht ook inderdaad leidt tot een effectiever toezicht op de kinderopvang. Doel is om die flexibilisering te kunnen starten met ingang van 2022. De voorbereiding en uitwerking vindt plaats in samenwerking en in overleg met de toezichthouders GGD en gemeenteambtenaren. Een besluit tot flexibilisering zal ook voorgelegd worden aan de leidinggevenden toezicht kinderopvang van de GGD'en.

Insteek van de flexibilisering van de inspecties is om geen vaste verplichte te inspecteren kwaliteitseisen te hanteren als minimale inspectieactiviteit, met als gewenst gevolg een beter totaalbeeld op de houder met meerdere vestigingen en het verdwijnen van de voorspelbaarheid van het toezicht wat naar verwachting een betere overall naleving oplevert van de wettelijke eisen.

Verbeteren (samenwerking in) toezicht op kinderopvang en vve-beleid (c.q. onderwijsachterstandenbeleid)

Uit een onderzoek (pilot met 16 gemeenten) van de Inspectie van het Onderwijs (november 2019) zijn aanbevelingen gekomen voor meer verbinding tussen de onderzoeken van de Inspectie van het Onderwijs (het tweedelijns toezicht) naar (de uitvoering van) het toezicht (en handhaving) op de kinderopvang, het VVE-beleid en het onderwijsachterstandenbeleid binnen gemeenten. Dit om landelijk verdere verbetering

van de (eigen aspecten van) kwaliteit van vve en kinderopvang te stimuleren, evenals verhoging van de effecten van het vve- en onderwijsachterstandenbeleid.

De aanbevelingen betreffen de volgende:

1. Geef de Inspectie van het Onderwijs de opdracht periodiek in alle gemeenten integraal toezicht te houden op de taken van gemeenten rond het onderwijsachterstandenbeleid (waaronder vve) en toezicht en handhaving kinderopvang, zodat risico's beter in beeld zijn en verdere kwaliteitsverbetering wordt gestimuleerd. Vraag de inspectie dit toezicht verder uit te werken.
2. Onderzoek wat de mogelijkheden zijn voor het inrichten van structureel toezicht op de proceskwaliteit van voorschoolse educatie op kinderdagverblijven. Betrek daarbij de positie van de twee toezichthouders, de Inspectie van het Onderwijs en de GGD, en de ontwikkeling van integrale kindcentra.
3. Intensiveer het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs op de taken van schoolbesturen en scholen bij achterstandsbestrijding.

Mogelijk leiden deze aanbevelingen tot wijzigingen van (werkwijzen) binnen o.a. het toezicht op de kinderopvang.

5. Conclusies

Gemeente Enschede voert taken op vlak van handhaving en toezicht Kinderopvang goed uit

De gemeente Enschede voert haar wettelijke toezicht- en handhavingstaak met betrekking tot kinderopvang goed uit. De Inspectie van het Onderwijs heeft Enschede begin 2021, op basis van een analyse van de ingediende verantwoordingsinformatie over het kalenderjaar 2019, wederom de A-status toegekend, wat inhoudt dat de wettelijke taken naar behoren worden uitgevoerd. Enkel met betrekking tot de wettelijke taak van de jaarlijkse inspectie van 100% van de kinderopvanglocaties is in 2020, als gevolg van corona, niet voldaan. Desondanks is wel 90% van de locaties bezocht.

Lichte afname aantal locaties evenals aantal voorzieningen gastouderopvang

Het aanbod van kinderopvang is continu in beweging door opening, sluiting of verhuizing van locaties en de krimp of uitbreiding van kindplaatsen op locaties. De landelijke cijfers geven aan dat er in totaal sinds 2015 steeds meer kinderen worden opgevangen bij de professionele kinderopvang. Er is landelijk sprake van een afname van opgevangen kinderen van 4-12 jaar bij de gastouderopvang, maar vooral bij de buitenschoolse opvang (en in mindere mate) bij de kinderdagverblijven is er sprake van een toename van op te vangen kinderen.

In Enschede is het aantal locaties binnen de kinderopvang in 2020 ten opzichte van 2019 licht afgenomen, maar over de afgelopen drie jaar redelijk stabiel. Het aantal kindplaatsen (hoeveel kinderen op een locatie opgevangen kunnen worden) is in totaal met 23 kindplaatsen afgenomen. De daling van het aantal voorzieningen voor gastouderopvang heeft doorgezet, maar wel iets minder sterk dan in 2019. De afname van het aantal voorzieningen voor gastouderopvang komt overeen met de landelijke dalende trend.

Moelijk vergelijk door corona-jaar; toename rapporten met handhavingsadvies bij BSO's, maar overall geen grote wijzigingen in aantal & type overtredingen en handhavingstrajecten (t.o.v. 2019)

Door de corona-pandemie is 2020 een heel ander jaar dan anders geworden. De kinderopvang is een deel van het jaar gesloten, maar in die tijd hebben de kinderopvangorganisaties (en scholen) er wel voor gezorgd dat noodopvang gerealiseerd is. In die periode is regelmatig contact gehouden c.q. geïntensiveerd met de ouders/bestuurders van kinderopvangorganisaties (en onderwijs), is vanuit het toezicht een telefonische belronde door de GGD gehouden bij de kinderopvang-organisaties en gecommuniceerd via een apart hiervoor aangemaakt mailadres over ontwikkelingen rondom corona (-regels). Na heropening van de kinderopvang is het toezicht, op aangepaste wijze, langzaam weer opgestart om de wettelijke kwaliteitseisen te beoordelen die de veiligheid en ontwikkeling van kinderen borgen. Hoewel een vergelijk met een 'normaal' jaar lastig te maken is, ook door de aanpassing van het toezicht in 2020, geven de aangeleverde cijfers vanuit DUO aan dat er in 2020 bij de BSO's een toename is van rapporten met het advies 'handhaving' en het totaal aantal geconstateerde overtredingen bij kinderopvangcentra ten opzichte van 2019 ook iets toegenomen is. Voor dit laatste punt is een incidentele uitschieter qua overtredingen op een (enkele) locatie(s) mogelijk (grotendeels) de verklaring. Ook blijkt er in 2020 (zonder direct aanwijsbare oorzaak) minder herstel aanbod toegepast te zijn dan in 2019, wat mogelijk gedeeltelijk de toename van rapporten met het advies handhaven vanuit de GGD verklaard. Het percentage getoetste voorwaarden binnen de kinder- en gastouderopvang dat voldeed t.o.v. het totaal getoetste voorwaarden, 95,8%, komt echter bijna overeen met het percentage over 2019 (ca. 97%). Verder zien we bij de voorzieningen voor gastouderopvang dat het aantal rapporten met het advies 'handhaven' ten opzichte van 2019 relatief gezien licht is afgenomen, van ca. 15% naar ca. 11%. Het aantal overtredingen per rapport is (gemiddeld) ook licht afgenomen. Echter gezien het lage aantal uitgevoerde inspecties (N=12) bij de gastoudervoorzieningen, is er uit de aantallen geen (onderbouwde) conclusie te trekken.

Qua handhaving is in 100% van de gevallen (al dan niet beredeneerd niet) gehandhaafd.

Uit bovenstaande is te concluderen dat Enschede – ondanks corona - haar toezichthoudende taak kinderopvang grotendeels goed op orde heeft. Veilige en kwalitatief goede (pedagogische) kinderopvang is belangrijk voor de (ontwikkeling van) jonge kinderen. Het blijft dan ook noodzakelijk om onze bijdrage te leveren aan de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang in Enschede door het (pro-)actief uitvoeren van onze wettelijke taken en onze A-status te behouden. Hiermee borgen we de kwaliteit van de kinderopvang, die door (houders van) de kinderopvanglocaties, de voorzieningen voor gastouderopvang en gastouderbureaus dagelijks aangeboden wordt, en dragen we zo ook bij aan een goede en veilige ontwikkeling van jonge kinderen in Enschede in een voor hen cruciale periode.